

обстежень хворих, що сприяє розвитку клінічного мислення, вмінню викладу думок. Інтерни знайомляться з науково-дослідною роботою кафедри, зокрема, показниками опірності організму при інфаркті міокарда, який розглядається як комплекс симптомів, пов'язаних з некротичним процесом у ділянці серцевого м'яза та біомеханічними змінами функції серця.

Виховна робота серед інтернів має цілеспрямований напрямок, до чого спонукає спілкування з кардіологічними хворими, частіше з інфарктом міокарда. Обстеження та лікування цих вкрай збентежених хворих вимагає дотримання медичної етики та лікарської деонтології у ставленні до хворого, його близьких медичними працівниками, зокрема, лікарями.

Після перебування на циклі кардіології інтерни, за даними бігучого контролю, безперечно, стають більш професійно підготовленими до самостійної лікарської діяльності з контингентом тяжких хворих.

**АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
НА КАФЕДРІ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ**

*В.П.Міщенко, М.Ю.Жукова, В.М.Соколенко, Л.Е.Весніна,
Т.М.Запорожець, Г.П.Павленко, З.К.Моргун,
Л.Л.Гончаренко*

Одна з проблем, що стоїть перед системою освіти, полягає в активізації пізнавальної діяльності студентів вищої школи.

У розв'язанні цієї проблеми велике місце займає розвиток самостійної роботи студентів під час вивчення курсу нормальної фізіології. Студент не повинен пасивно сприймати запропоновані знання, він повинен розвивати в собі потяг до їх самостійного здобування. Роль викладача в цьому процесі – надавати необхідну допомогу та спрямовувати його дії у потрібному напрямку.

Навчання – активний процес, тому треба всіляко сприяти студентам в самостійному дослідженні функціонування організму та аналізу отриманих даних. На практичних заняттях проводиться реєстрація з подальшим обговоренням ЕКГ, спірограм, мастікоциограм, реограм, досліджується швидкість руху частинок крові.

Інтерпретуючи отримані результати, студенти під керівництвом викладача чи самостійно можуть проаналізувати і оцінити зміни фізіологічних параметрів при різних функціональних станах організму порівняно з нормою.

Можна назвати такі основні шляхи роботи студента: самостійне вивчення окремих розділів курсу; участь в олімпіадах; робота студента у гуртку наукової творчості.

Активізації пізнавальної діяльності та розвитку творчості студентів особливо сприяє робота у гуртках студентського наукового товариства.

Одним із засобів активізації студентів є індивідуалізація навчання. На кафедрі використовується етапний підхід до індивідуальної роботи студентів на практичному занятті. Перший етап – контроль вихідного рівня знань. Сукупність співбесіди є сукупність співбесіди та тестового контролю, що дозволяє об'єктивніше оцінити знання студентів і здійснити вибір характеру та ступеня складності завдання другого етапу.

На другому етапі студентам пропонуються ситуаційні задачі, розраховані на II-III рівні знань. Ситуаційні задачі створювали з метою навчити студентів оцінювати дані різних лабораторних та інструментальних методів дослідження в комплексі та обґрунтовувати проведений аналіз.

Запропонована форма проведення практичних занять дозволила інтенсифікувати оволодіння новим матеріалом та застосування попередніх знань, розвинути у студентів логіку мислення.

Створення оптимальних умов для засвоєння навчального матеріалу залежить не тільки від застосування досконалих методів навчання, а й від оснащення кафедр, можливості використання сучасного обладнання.

Лабораторія коагуляції проводить дослідження крові хворих з різними порушеннями гемостазу. Заняття з вивчення фізіології згортання крові доцільно проводити безпосередньо біля робочого місця лікаря-лаборанта, де є можливість не тільки теоретично, а й практично оволодіти матеріалом з даної теми. При цьому студенти знайомляться з різноманітними методами дослідження згортання крові, технікою їх виконання та інтерпретацією результатів дослідження.

При вивченні розділу "Фізіологія крові" окрім теоретичних знань про властивості лейкоцитів є доцільнішим більш поглиблене ознайомлення з клініко-лабораторними методами їх дослідження. Для цього студенти відвідують імунологічну лабораторію ЦНДЛ, на базі якої проводиться обстеження імунологічного статусу здорових та хворих пацієнтів. Студенти мають можливість не тільки ознайомитись із сучасними методами підрахування кількості лейкоцитів, визначення фагоцитарної активності нейтрофілів, активності лізосомальних катіонних білків, НСТ-тесту, але й засвоїти окремі нави-

чки роботи в лабораторії. Для студентів з високим рівнем знань надається можливість ознайомитись зі складними методами розрахунку імунограм, рівня імуноглобулінів у крові.

На базі нейрофізіологічної лабораторії проводиться заняття з розділу "Методи дослідження електричної активності клітин мозку", "Методи дослідження гемодинаміки" з використанням комп'ютерних програм. Студенти знайомляться з методикою реєстрації електроенцефалограми, реоенцефалограми, навчаються їх аналізувати.

В лабораторії електропунктурної діагностики студенти знайомляться з роботою програмного апаратного комплексу "Синдром-діагноз" з комп'ютерним забезпеченням, який дозволяє оцінювати стан органів та систем людини на основі електричних характеристик біологічно-активних зон. Ці знання використовуються студентами на заняттях з вивчення рефлекторної регуляції фізіологічних процесів.

Для більш поглибленого вивчення вищих мозкових функцій студенти відвідують лабораторію психологічної діагностики і консультації, де вони можуть ознайомитися з методами і прийомами обстеження хворих з локальним ураженням головного мозку (пухлини, гематоми, наслідки черепно-мозкових травм), хворих з відхиленнями від психологічної норми, з оцінкою особистості хворих, з проміжною психічною патологією, з прийомами проведення професійно-психологічного добору.

Таким чином, активізація пізнавальної діяльності студентів залежатиме від гармонійного поєднання всіх засобів та прийомів навчання, що застосовуються в вищому навчальному закладі.

МІСЦЕ БІОПСІЙНО-СЕКЦІЙНОГО КУРСУ В АКТИВІЗАЦІЇ КЛІНІКО-АНАТОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ *Л.Г.Ніколенко*

Термін "клініко-анатомічне мислення" означає виховання у лікаря навичок критичної оцінки історії хвороби померлого, складання морфологічного діагнозу, визначення безпосередньої причини смерті. Ці питання вивчаються на заняттях біопсійно-секційного курсу медичного і стоматологічного факультетів. Для успішного засвоєння програми старшокурсник повинен знати: – структуру клінічного та патологоанатомічного діагнозів; – логіку побудови діагнозів, логіку патологоанатомічного епікризу; – клініко-морфологічні особливості захворювань людини та їх ускладнення.

Разом з тим майбутній лікар повинен уміти: – скласти патологоанатомічний діагноз, в якому вказати основне захворювання, його